

C/2023/1320

22.12.2023

Rezolucja Europejskiego Komitetu Regionów – Cele zrównoważonego rozwoju w europejskich miastach i regionach w następstwie dobrowolnego przeglądu UE i dyskusji na forum ONZ w 2023 r.

(C/2023/1320)

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

- wniosek prezydencji hiszpańskiej o wydanie opinii na temat „Cele zrównoważonego rozwoju w regionach i miastach UE w następstwie dobrowolnego przeglądu UE i dyskusji na forum ONZ w 2023 r.”;
- Forum Polityczne Wysokiego Szczebla ONZ (HLPF) ds. Zrównoważonego Rozwoju w dniach 10–19 lipca 2023 r. oraz szczyt ONZ w sprawie celów zrównoważonego rozwoju w dniach 18–19 września 2023 r. w Nowym Jorku;
- uwzględniając opinię KR-u „Postępy w realizacji celów zrównoważonego rozwoju” przyjętą w dniach 8–9 lutego 2023 r.;

Lokalizacja celów zrównoważonego rozwoju w UE

1. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że pomimo kryzysu związanego z COVID-19 i wojny w Ukrainie nadal postępuje lokalizacja celów zrównoważonego rozwoju; 39 % władz lokalnych i regionalnych odpowiedziało na tegoroczną wspólną ankietę KR-u, OECD i SDSN⁽¹⁾, potwierdzając wykorzystanie celów zrównoważonego rozwoju jako ram odbudowy; natomiast kolejne 25 % planuje je wykorzystać.
2. Podkreśla, że lokalizacja celów zrównoważonego rozwoju jest doskonałym osiągnięciem w dziedzinie realizacji tych celów. Ponad połowa władz lokalnych i regionalnych, które udzieliły odpowiedzi, posiada specjalną strategię lub plan działania w zakresie celów zrównoważonego rozwoju. Proces ten musi być jednak dodatkowo wspierany przez strategię polityczne UE, aby zwiększyć prawdopodobieństwo osiągnięcia przez UE celów zrównoważonego rozwoju do 2030 r.
3. Docenia fakt, że w rezolucji z 15 czerwca 2023 r. w sprawie wdrażania i realizacji celów zrównoważonego rozwoju⁽²⁾ Parlament Europejski uznał ważną rolę władz lokalnych i regionalnych i wezwał do ich włączenia do nowych ram zarządzania wdrażaniem celów zrównoważonego rozwoju, ponieważ dalsza lokalizacja celów zrównoważonego rozwoju przyspieszy ich realizację.
4. Wzywa Komisję Europejską (KE) do wykorzystania praktyki stosowanej w regionach i miastach oraz do przyjęcia nadrzędnej strategii w zakresie celów zrównoważonego rozwoju z wiążącymi terminami realizacji oraz do utworzenia we współpracy z KR-em wielostronnej platformy zainteresowanych stron doradzającej KE w zakresie przyspieszenia działań.
5. Z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie wyrażone w deklaracji politycznej Forum Politycznego Wysokiego Szczebla ds. Zrównoważonego Rozwoju⁽³⁾ z 19 września do wzmocnienia globalnych, regionalnych, krajowych i lokalnych partnerstw na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz uznania istotnego wkładu wszystkich zainteresowanych stron w realizację Agendy 2030, a także w lokalizację celów zrównoważonego rozwoju.

⁽¹⁾ Badanie KR-u, OECD i SDSN pt. „Rola miast i regionów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju w niepewnej sytuacji geopolitycznej” przeprowadzone między 22 lutego a 9 czerwca br. 243 respondentów. Wszystkie dane liczbowe wykorzystane w niniejszej rezolucji opierają się na wynikach tego badania.

⁽²⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0263_PL.html

⁽³⁾ Deklaracja polityczna Forum Politycznego Wysokiego Szczebla ds. Zrównoważonego Rozwoju (HLPF) pod auspicjami Zgromadzenia Ogólnego, 19 września 2023 r.

6. Uznaje przywództwo polityczne na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz partnerskie uczenie się za kluczowe czynniki sukcesu w zakresie lokalizacji celów zrównoważonego rozwoju i w związku z tym zwraca się do UE o rozszerzenie systemów wsparcia ułatwiających wymianę dobrych praktyk. Istniejące przykłady, takie jak „Globalne cele dla miast” URBACT, strategie inteligentnej specjalizacji i „Wyzwanie dla inteligentnych miast”, powinny stanowić inspirację dla wszystkich programów UE.
7. Dostrzega wyjątkowe wyzwania, z którymi borykają się regiony słabiej rozwinięte podczas wdrażania celów zrównoważonego rozwoju, i podkreśla potrzebę ukierunkowanych inicjatyw na rzecz budowania zdolności, aby umożliwić władzom lokalnym i regionalnym w tych regionach skuteczną lokalizację i realizację celów zrównoważonego rozwoju.
8. Wzywa instytucje UE do lepszej koordynacji i dostosowania programów finansowania, aby były one bardziej spójne z celami zrównoważonego rozwoju. Pomoże to ukierunkować wsparcie finansowe na inicjatywy, które bezpośrednio przyczyniają się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju, i lepiej dopasować je do potrzeb regionów i miast, ponieważ brak zasobów jest największym wyzwaniem dla większości władz lokalnych i regionalnych.
9. Podkreśla kluczową rolę europejskiego semestru jako narzędzia koordynacji służącego uwzględnianiu wszystkich aspektów celów zrównoważonego rozwoju i dobrostanu w działaniach politycznych zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym, tak aby wspierać realizację celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.
10. Domaga się lepszej integracji regionów i miast w procesie koordynacji europejskiego semestru, zwłaszcza poprzez kodeks postępowania dotyczący zorganizowanego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych, zgodnie z propozycją KR-u⁽⁴⁾.

Nowe podejście: skupienie się na społecznym wymiarze celów zrównoważonego rozwoju

11. Zauważa, że ludzki aspekt celów zrównoważonego rozwoju jest jednym z największych wyzwań dla władz lokalnych i regionalnych po pandemii COVID-19.
12. Ostrzega, że wiele władz lokalnych i regionalnych doświadczyło już na swoim obszarze obniżenia poziomu życia, zwłaszcza w odniesieniu do wskaźnika ubóstwa, wzrostu cen energii i mieszkań. Blisko 50 % władz lokalnych i regionalnych, które odpowiedziały na ankietę, utworzyło banki żywności i programy dystrybucji żywności, by przeciwdziałać zakłóceniom w łańcuchu dostaw żywności oraz wprowadzić inne środki wsparcia dla słabszych grup społecznych.
13. Ponownie podkreśla potrzebę położenia większego nacisku na gospodarkę dobrobytu, która wykraczałaby poza PKB jako jedyny wskaźnik sukcesu społeczeństwa. Zgodnie z 8. programem działań w zakresie środowiska należy połączyć koncepcje dobrobytu i postępu społecznego z uwzględnieniem ograniczeń planety. Wzywa Komisję do niezwłocznego przedstawienia zbiorczej tablicy wskaźników i zestawu wskaźników wykraczających poza PKB.
14. Podkreśla znaczenie zaangażowania społeczności oraz inkluzywności we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu lokalnym. Wzywa samorządy lokalne i regionalne do aktywnego włączania zmarginalizowanych i słabszych grup społecznych w proces decyzyjny, aby nikt nie został pominięty.
15. Wzywa zatem do położenia większego nacisku na społeczny wymiar celów zrównoważonego rozwoju oraz do lepszego wspierania odpowiednich prac w odnośnych obszarach, w szczególności na szczeblu niższym niż krajowy. Apeluje do Komisji, by w trakcie monitorowania wdrażania celów zrównoważonego rozwoju rozważyła stosowanie alternatywnych miar postępu, takich jak wskaźnik postępu społecznego. Zwraca się również o powiązanie tego podejścia z wdrażaniem Europejskiego filaru praw socjalnych oraz o uwzględnienie w europejskim semestrze tzw. „społecznych celów zrównoważonego rozwoju” (takich jak zdrowie, dobrostan, żywienie, edukacja, równouprawnienie płci, ubóstwo, nierówności) – w zaleceniach dla poszczególnych krajów i sprawozdaniach krajowych.

⁽⁴⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Ulepszenie zarządzania europejskim semestrem – kodeks postępowania dotyczący udziału władz lokalnych i regionalnych” (Dz.U. C 306 z 15.9.2017, s. 24).

16. Ubolewa, że – jak wynika z najnowszego badania KR-u⁽⁹⁾ – większość krajowych programów reform uwzględnia jedynie powierzchownie lub w ograniczonym stopniu wymiar terytorialny i cele zrównoważonego rozwoju.

17. Zwraca uwagę, że lokalna odporność cyfrowa jest kluczowym czynnikiem zmniejszania nierówności i sprostania wyzwaniom demograficznym, które dotyczą w szczególności obszarów wiejskich, obszarów podlegających przemianom przemysłowym, regionów, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, oraz regionów najbardziej oddalonych. Transformacja cyfrowa ma kluczowe znaczenie dla upowszechniania umiejętności cyfrowych, zapewnienia skutecznych usług administracji elektronicznej i interoperacyjności, pobudzenia lokalnej przedsiębiorczości, a tym samym osiągnięcia spójności cyfrowej.

Dobrowolny przegląd UE i perspektywy na przyszłość

18. Z zadowoleniem przyjmuje przedstawienie pierwszego w historii dobrowolnego przeglądu UE dotyczącego celów zrównoważonego rozwoju na Forum Politycznym Wysokiego Szczebla ONZ, co odzwierciedla odnowione zobowiązanie UE do realizacji tych celów.

19. Uznaje podejście KE oparte na współpracy przy sporządzaniu przeglądu i wzywa do przeprowadzenia w ciągu czterech lat przeglądu następczego w celu wyeliminowania stwierdzonych niedociągnięć.

20. Podkreśla wzajemne korzyści płynące z włączenia pracy regionów i miast do dobrowolnego przeglądu UE i do corocznego unijnego monitorowania, by ukazać pełny zakres prac UE nad celami zrównoważonego rozwoju. Zwraca uwagę, że wskaźniki zrównoważonego rozwoju Eurostatu nie odzwierciedlają realiów w terenie, ponieważ są wykorzystywane do oceny celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu krajowym i w dużej mierze zależą od danych dostarczanych przez instytuty krajowe. Uważa zatem, że należy również wykorzystywać lokalne i regionalne dane na poziomie NUTS 2, które powinny opierać się na mierzalnych, określonych w czasie celach.

21. Uważa, że jest najlepiej przygotowany do koordynowania wkładu regionów i miast i zwraca się o zaangażowanie go w aspekty przeglądu dotyczące wymiaru terytorialnego i wielopoziomowego sprawowania rządów.

22. Podkreśla również znaczenie dobrowolnych przeglądów lokalnych i dobrowolnych przeglądów na szczeblu niższym niż krajowy jako sposobu dalszej lokalizacji celów zrównoważonego rozwoju, a tym samym przyspieszenia ich realizacji. Apeluje, aby europejska platforma dotycząca dobrowolnych lokalnych przeglądów wspierała wymianę informacji i uczenie się, a także podejście oparte na współpracy partnerskiej w całej Europie z myślą o szybszym wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu lokalnym. Sugeruje włączenie tych danych do polityki spójności UE.

23. Z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie KE do poprawy współpracy z KR-em w zakresie informowania o celach zrównoważonego rozwoju. W tym celu KE powinna zintensyfikować współpracę z KR-em poprzez:

- podejmowanie dorocznej dyskusji politycznej na temat postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu lokalnym i regionalnym;
- przygotowywanie regularnych sprawozdań na temat postępów i wyzwań, przed którymi stoją władze lokalne i regionalne we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju;
- podejmowanie na wczesnym etapie dialogu z KR-em na temat tego, w jaki sposób należy wspierać realizację celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu lokalnym i regionalnym w kontekście kolejnego programu strategicznego UE i następnych WRF.

24. Opowiada się za zacieśnieniem współpracy między władzami lokalnymi i regionalnymi na całym świecie. Europejski Komitet Regionów (KR) powinien wspierać partnerstwa z organizacjami międzynarodowymi z myślą o wymianie wiedzy i doświadczeń związanych z realizacją celów zrównoważonego rozwoju.

⁽⁹⁾ Badanie KR-u „The role of the Sustainable Development Goals in the EU Recovery in 2023” [Rola celów zrównoważonego rozwoju w odbudowie UE w 2023 r.], październik 2023 r.

25. Zobowiązuje się ze swojej strony do zintensyfikowania współpracy z takimi organizacjami jak Światowy Parlament Burmistrzów, Rada Gmin i Regionów Europy (CEMR) i PLATFORMA, Eurocities i Regions4, aby móc komunikować się z zainteresowanymi stronami na temat celów zrównoważonego rozwoju;

26. Wyraża zaniepokojenie potencjalnym spadkiem zainteresowania celami zrównoważonego rozwoju i poświęcanej im uwagi po zakończeniu Forum Politycznego Wysokiego Szczebla ONZ i szczytu w sprawie celów zrównoważonego rozwoju. Zauważa z ubolewaniem, że w ostatnich kilku latach nastąpiło osłabienie dynamiki politycznej, zwłaszcza ze względu na brak odniesienia do celów zrównoważonego rozwoju jako ram zarządzania Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) oraz w śródkresowym przeglądzie wieloletnich ram finansowych (WRF).

27. Podkreśla, że przywództwo polityczne na najwyższym szczeblu ma kluczowe znaczenie dla przyspieszenia tak potrzebnych działań w zakresie celów zrównoważonego rozwoju i wzywa Radę UE, hiszpańską prezydentkę i przyszłe prezydentkę Rady oraz Parlament Europejski, w tym sojusz posłów na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju, do połączenia sił z KR-em w tym kluczowym okresie poprzedzającym wybory europejskie w 2024 r. Chodzi o to, by propagować cele zrównoważonego rozwoju jako strategię na rzecz zrównoważonej przyszłości UE, co powinno stać się częścią wytycznych politycznych następnej Komisji Europejskiej.

28. Uznaje potrzebę podnoszenia świadomości i promowania edukacji na temat celów zrównoważonego rozwoju wśród obywateli i społeczności lokalnych. Zachęca władze lokalne i regionalne do opracowania programów informacyjnych i edukacyjnych, by zapewnić, że obywatele będą informowani o celach zrównoważonego rozwoju i będą aktywnie angażowali się w ich realizację.

29. Zachęca wszystkie instytucje UE do udziału w dialogu politycznym ONZ–UE na temat lokalizacji celów zrównoważonego rozwoju i wielopoziomowego sprawowania rządów, który KR i UN-Habitat planują zorganizować jesienią 2023 r.

30. Podkreśla, że skuteczny udział władz lokalnych i regionalnych, jako organów najbliższych społeczeństwu, w globalnym systemie zarządzania ONZ jest kluczowym warunkiem osiągnięcia globalnych celów, w tym celów zrównoważonego rozwoju. W związku z tym wzywa organy ONZ do formalnego uznania roli władz lokalnych i regionalnych w procesie decyzyjnym ONZ.

31. Wzywa ONZ do rozważenia udziału KR-u w pracach nowo utworzonej grupy doradczej ds. samorządów lokalnych i regionalnych, podkreślając kluczową rolę KR-u jako instytucjonalnego przedstawiciela ponad miliona przywódców lokalnych i regionalnych w UE.

32. Podkreśla, że Europejski Zielony Ład oraz inicjatywy w zakresie Zielonego Ładu na szczeblu lokalnym i regionalnym powinny być narzędziami pełnego wdrożenia Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i celów zrównoważonego rozwoju, osiągnięcia celów porozumienia paryskiego oraz wniesienia ambitnego wkładu UE w globalne ramy różnorodności biologicznej z Kunming-Montrealu. KR jest gotów pełnić funkcję głównej instytucji koordynującej dyplomację klimatyczną na szczeblu niższym niż krajowy w UE i krajach z nią sąsiadujących⁽⁶⁾.

Lokalizacja celów zrównoważonego rozwoju poza UE

33. Ponownie apeluje, by polityka zewnętrzna i rozwojowa UE służyła zwiększeniu bezpośredniego wsparcia dla władz lokalnych i regionalnych z państw trzecich; władze te są najlepiej przygotowane do realizacji celów zrównoważonego rozwoju w terenie, ale potrzebują do tego wsparcia ze strony wszystkich poziomów sprawowania rządów. W związku z tym KR nalega na ustanowienie specjalnego, odrębnego programu z budżetem przeznaczonym na współpracę na rzecz rozwoju.

34. Podkreśla znaczenie zdecentralizowanej współpracy dla postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju w krajach partnerskich i zobowiązuje się do zapewnienia przedstawicielom władz lokalnych i regionalnych z całego świata możliwości bezpośredniej wymiany informacji na zbliżającym się forum „Miasta i regiony na rzecz partnerstw międzynarodowych”, którego celem jest nadanie unijnej strategii Global Gateway wymiaru terytorialnego.

⁽⁶⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Rola KR-u w pobudzaniu dyplomacji klimatycznej na szczeblu niższym niż krajowy przed COP27 i COP28” (Dz.U. C 498 z 30.12.2022, s. 24).

35. Wspiera władze lokalne i regionalne z krajów partnerskich w poszukiwaniu rozwiązań i narzędzi służących osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju poprzez włączenie władz lokalnych i regionalnych do portalu „Team Europe Partnerships”, nowej platformy, która tworzy pomost między członkami Drużyny Europy (*Team Europe*) a krajami partnerskimi oraz dostarcza kluczowych informacji na temat pomocy dostępnej w priorytetowych sektorach UE.

36. Jest głęboko przekonany, że Forum Polityczne Wysokiego Szczebla i szczyt w sprawie celów zrównoważonego rozwoju przygotowały grunt pod odnowioną, ambitną globalną agendę 2030 i wzywa instytucje UE do wykorzystania nacisku, jaki ONZ kładzie na realizację celów zrównoważonego rozwoju, i wspierania lokalizacji celów zrównoważonego rozwoju w całej UE, w tym za pośrednictwem inicjatywy ONZ LOCAL2030⁽⁷⁾.

Bruksela, dnia 10 października 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

(7) Wspólne pismo Jutty Urpilainen i Vasco Alvesa Cordeiro do członków Europejskiego Komitetu Regionów na temat zwiększenia wysiłków na rzecz realizacji Agendy 2030 w UE i poza nią, 13 lipca 2023 r.